

דב לאוסמן לא מסתיר את תחושותיו בתחום
המעסיק אותו מבוקר עד ערב - החינוך

אני מודאג? אני מבוהל!

בריאיין מיוחד קורא חתן פרס ישראל לממשלות ישראל להתעשת ולהעלות את תחום החינוך לעדיפות שווה לביטחון • "הנתון הוא נורא: 20% מילדי ישראל לא למדו אנגלית וחשבון ולא יודעים להיכנס למחשב. לאיזו עבודה הם יתקבלו?" • "חייבים לצמצם את הפערים בחברה הישראלית - בין עשירים לעניים, בין משכילים ללא משכילים, בין יהודים לערבים, בין בריאים לחולים" • "הקמנו קרן, ו־20 חוקרים ישראלים כבר עוסקים בחיפוש תרופה למחלת ניוון השרירים - מגלה דב לאוטמן, החולה במחלה הקשה, שלא מרתיעה אותו מלעבוד משבע בבוקר ועד חצות הלילה • **גד ליאור** שמע דברים מאלפים מפיו של איש מיוחד, אוהב הארץ ואנשיה, נשיא אגודת הידידים של האוניברסיטה הפתוחה

רות הגדולות בעולם בתחום ההלבשה התחתונה, עם 14,000 עובדים במדינות שונות ומחזור שנתי המתקרב למיליארד דולרים.

"בעצם, למחלה כבר גיליתי תרופה"

קרן לאוטמן, שאותה הקים לפני שנתיים, ממלאת בימים אלה את חייו של האיש הפעלתן הזה. גם קרן המחקר הראשונה מסוגה בעולם, שתנסה לסייע במציאת תרופה למחלת ניוון השרירים, מעסיקה את דב לאוטמן. אך יותר מכל, הרחק מעבר לכל נושא אחר בעולם, מעסיק אותו נושא החינוך. לתחום הזה מקדיש דב לאוטמן את רוב שעות היממה.

"בעצם, למחלה כבר גיליתי תרופה", מפתיע אותי דב לאוטמן בפתח הריאיין. "מצאת תרופה?", אני תמה על שלא שמענו על כך דבר. "אני מצאתי", מחייך האיש על כיסא הגלגלים, "אני נוטל אותה כל בוקר בשבע וחצי והיא מחזיקה אותי עד חצות. לתרופה הזאת קוראים עבודה, לתרופה הזאת קוראים להיות עסוק. מהבוקר עד חצות הלילה אני עובד. זאת התרופה הטובה ביותר בעולם. ואתה רוצה לדעת אם היא מרפאת אותי?", שואל המרואיין את המראיין, ועונה במקומי: "כן, היא מרפאת. עובדה שאני חי כבר ארבע שנים יותר ממה שהייתי אמור להיות. למחלה שבה חליתי יש תוחלת חיים של ארבע שנים. אני חולה בה כבר שמונה שנים".

אני מביט באיש המיוחד הזה ופותח בריאיין מרגש, עם מי שעם עיסוקיו הרבים נמנית גם אחת מאהבותיו הגדולות - האוניברסיטה הפתוחה. דב לאוטמן, גם בימים אלה של עבודה קשה וחרף קשיי המחלה, משמש כנשיא אגודת הידידים של האוניברסיטה הפתוחה. <<

<< גד ליאור

הוא יושב על כיסא גלגלים בחדר צנוע בקומתו התשיעית של בניין רב קומות בליבו של הכרך התל-אביבי. די להביט בעיניו הטובות של דב לאוטמן ולהקשיב לכל מילה היוצאת מפיו, כדי להביט באיש הנפלא הזה בעצב. למה בעצב? על כך שאין לנו במדינה הזאת עוד רבים כמותו.

שמונה שנים חולה האיש המיוחד הזה, חתן פרס ישראל על מפעל חיים, במחלת ניוון שרירים, ALS, אך אם תביט רק בפניו לא תנחש זאת לעולם. הברק בעיניו, החיוך שמלווה כל מילה על תקווה טובה לעתיד המדינה, שאותה הוא כל כך אוהב, החזון שלו בתחום החינוך, החיפוש אחר מנהיגות שתוביל את הארץ הזאת לעתיד רוד יותר. ואף לא מילה אחת של תלונה על המחלה הקשה ששיתקה את האיש המופלא הזה. שיתקה - עד הצוואר, אך לא למעלה ממנו. בגיל 74 דב לאוטמן חושב רק על העתיד, על מה שיהיה כאן, בארצו האהובה, על הנוער, על החינוך, האוניברסיטאות. ואם אפשר - הלוואי ותצלח גם דרכה של הקרן שבהקמתה עסק, לחקר מחלת ה־ALS הנוראה.

40 שנה אני עיתונאי. ריאינתי אלפי בני אדם. אבל, ריאיין כזה, עם איש כזה, אינו נופל בחלקם של עיתונאים רבים. זכיתי לשעה של הקשבה לאיש חכם, שאילו היה צעיר יותר ובריא, הלוואי שהיה ניתן לשלבו כאחד ממנהיגי של מדינת ישראל. האמת, דב לאוטמן מנהיג כל חייו, בתחום הכלכלי. שבע שנים היה נשיא התאחדות התעשיינים, ולמעלה משלושה עשורים ניהל את החברה שהקים, "דלתא", שהפכה לאחת מחמש החב-

דב לאוטמן אורח כבוד
בטקס חלוקת תארים
לבוגרי האוניברסיטה
הפתוחה

נוך. ובעיקר מבהיל אותי הגידול בפערים.
אילו פערים בדיוק?

כל הפערים בחברה הישראלית. הפערים בין עשירי רים לעניים גדלים. הפערים בין בריאים לחולים, בין יהודים לערבים, בין בעלי השכלה לחסרי השכלה. הפערים העצומים האלה הרבה יותר מסוכנים מסכנה ביטחוןית כלשהי. כאשר אתה שם את החינוך וההשכלה מול כל תחום אחר - זה העיקר. לא שום דבר אחר.

תינוק לא מובא לטיפול בגלל חוסר בהשכלה

יש לך דוגמא לתוצאות של הפערים האלה.

בהחלט כן. אביא דוגמא מתחום שאולי לא כל אחד חושב עליו. תמותת התינוקות אצל הורים שאינם משכילים גבוהה ביותר ביחס לתמותה אצל הורים משכילים. תינוק שחולה או יש לו חום גבוה לא מובא לטיפול, בגלל חוסר השכלה של אמא או אבא שלו. מכאן הם מתחילים, הפערים העצומים.

זה קשור ישירות למערכת החינוך?

ממש כך. אין לי שום תשובה אחרת. אי-אפשר לשפר את המצב הזה אלא על ידי שיפור מערכת החינוך. אם ואב משכילים יידעו לא רק לפרנס בכבוד את משפחתם, אלא גם לדעת מתי לתינוקת שלהם נשקפת סכנת חיים. אחרת, אין שום הסבר לפער בתמותת תינוקות

אתה מודאג ממה שמתרחש בימים אלה במדינה ובעיקר בתחום החינוך, שכה קרוב לליבך?
אתה שואל אם אני מודאג? מודאג, אמרת? - אני מבוהל. אני לא מודאג. אני מבוהל.

זה נשמע חמור. ממה בדיוק, מר לאוטמן?

בעיקר ממצבנו העגום בתחום החינוך. לשם כך הקמנו את עמותת "הכל חינוך", התנועה לקידום החינוך בישראל. אני חושב כל יום מחדש ועוסק בנתון הנורא הזה: עשרים אחוז מילדי ישראל לא למדו אנגלית וחשבון, לא יודעים להיכנס למחשב. פשוט אין להם מושג במקצרה עות שבלעדיהם לא יוכל איש מהם להתקבל לעבודה, לא כאן ולא בשום מקום אחר. אז לאיזו עבודה בדיוק יקבלו מישהו שאין לו מושג מה זה מחשב? כן, אתה יכול לכתוב את זה, בהחלט: אני לא מודאג - אני מבוהל. איזה עתיד בדיוק מצפה למדינה שלנו ולאנשים שלא למדו אנגלית וחשבון?

לכן החלטת, כמי שכל חייו היה איש עסקים, אדם שתמיד עסק בכלכלה, בייצור וביצוא, להתעמק כל כך בתחום החינוך?

בהחלט כן. זאת הסיבה. אני עוסק עכשיו כל היממה בחינוך, כי בחנתי את כל התחומים בחברה הישראלית, והגעתי למסקנה שקיימת סכנה קיומית למדינת ישראל, לא מהסיבה הביטחונית, אלא עקב המצב החמור בחי-

"אני נאלץ להאשים במצב שאליו הגענו את הפוליטיקאים. כולם, לאו דווקא ממפלגה מסוימת. כל הפוליטיקאים, כמעט, אומרים, ולא עושים, מדברים ולא מבצעים, כל ממשלות ישראל הרי הסכימו לכך שצריך לשים את החינוך בראש סדר העדיפויות, אבל כולן נתנו תמיכה למוסדות ולבתי-ספר שלא לימדו ואינם מלמדים גם היום את לימודי הליבה"

בין משכילים ללא משכילים.

מי בעצם אשם במצב שנוצר במערכת החינוך, כאשר במבחני המיצוב, שבהם היינו בעבר בעשירייה המובילה בעולם, צנחנו לאחרונה למקום הארבעים ומשהו?

אני נאלץ להאשים במצב שאליו הגענו את הפוליטיקאים. את כולם, לאו דווקא ממפלגה מסוימת. כל הפוליטיקאים, כמעט, אומרים ולא עושים. מדברים ולא מבצעים. כל ממשלות ישראל הרי הסכימו לכך שצריך לשים את החינוך בראש סדר העדיפויות, אבל כולן, בעצם כל הממשלות, נתנו תמיכה למוסדות ולבתי-ספר שלא לימדו ואינם מלמדים גם היום את לימודי הליבה. וזה אומר הכל.

אתה אומר דברים חמורים. כל הממשלות בשנים האחרונות, מאז שהתדרדרנו בדירוג העולמי בתחומי החינוך השונים, הן האשמות הבלעדיות בכל מה שמתרחש בתחום החינוך?

נכון. נוצר מצב חמור, שבו המדינה תומכת כיום יותר ויותר במי שלא לומדים מחשב, מתמטיקה ואנגלית. כל הממשלות בשנים האחרונות אשמות בכך שאנשים במדינה שלנו לא יכולים להיות אזרחים שיכולים לתרום כיום למדינה ולעצמם. לכן, לצערנו, האנשים האלה הפכו לעשירונים התחתונים באשמת הממשלות וגם מרצון של חלק מהמשתייכים אליהם, שפשוט לא יוצאים לעבוד, בעיקר משום שחסר להם החינוך לכך.

דב לאוטמן יושב ליד שולחן העץ, שעליו מונחים מחשב וחוברות בתחום החינוך. רק את ראשו הוא יכול להזיז אנה ואנה. והוא עושה זאת, כאשר מבט של דאגה מהולה בכעס על המצב שאליו נקלע החינוך בישראל ניבט מעיניו. הוא מדבר ברור ועונה לכל שאלה בלא שום היסוס. דב לאוטמן מבהיר שבזמן שנותר לו הוא יעשה כל שרק ניתן כדי לשנות את מצב החינוך בישראל, כדי להשפיע על המנהיגים לתמוך במי שלומד לימודי ליבה, וכדי לגרום לכך שבכל מוסד חינוכי בישראל ילמדו אותם, מכיתה א'.

אתה כועס על התמיכות שהובטחו לתלמידי הישיבות, למרות פסיקת בית המשפט הגבוה לצדק?

זה לא כעס, זאת אכזבה מהסכמים קואליציוניים שלא יעצרו את ההרעה במצב. צריך להיאבק נגד ההסכמים האלה, נגד התופעה הקשה הזאת. צריכה להיות כאן מחאה אמיתית של הציבור...

סליחה שאני מתפרץ לדברך, אולי אתה מקנא בצעירים הצרפתים - שכמותם אין לנו כנראה - שיצאו לאחרונה לרחובות, הפגינו, הבעירו אש ושיתקו את ארצם למשך חודש שלם?

אני לא מקנא בהם. לדעתי, צריכה להיות מחאה של ממש, אבל לא צריך לשרוף במסגרתה מכוניות ברחובות. יש דרכים אחרות. אנחנו חיים במדינה דמוקרטית. יש להביע וצריך לבצע את דעת הרוב. צריך לשתף במידה רבה מאוד את התקשורת. אסור לה לוותר. התקשורת צריכה, בשם הציבור, ללחוץ על

הממשלה ומקבלי ההחלטות, כדי שאלה יתחילו להבין שההחלטות שהם קיבלו לא טובות לחברה הישראלית.

על העברת מיליארד לביטחון לא מנידים עפעף

מה צריך להיות בעצם המסר של הציבור הרחב והתקשורת למנהיגי ישראל?

המסר צריך להיות פשוט וברור. לא ייתכן ולא יעלה על הדעת, שהממשלה לא תעשה את מה שחושבים 85% מהישראלים - שהחינוך הוא החשוב ביותר לחברה הישראלית. צריך להבהיר לכל ממשלה שתהיה לנו שהחינוך חשוב לפחות כמו הביטחון וכנראה גם יותר ממנו. זה מה שהציבור צריך להבהיר לממשלות שלו. שהחינוך מאפשר רמת חיים טובה יותר וחברה בריאה יותר, בפרט בחברה כל כך מורכבת כמו החברה הישראלית. לצערי, עד היום לא הייתה לנו עוד ממשלה שפעלה בדרך שהעמידה את החינוך באופן שווה לביטחון. החינוך צריך אפילו להיות יותר חשוב ויותר מתוקצב.

למה כוונתך? שבעתיד חלק משמעותי מתקציב הביטחון יעבור למערכת החינוך?

אני אגיד לך מה קורה היום ומה צריך להיות: על העברה של מיליארד שקלים לתקציב הביטחון, סתם כך, מאיזושהי סיבה לא ברורה, לא מנידים עפעף אצלו. על העברת 100 מיליון שקלים לחינוך מקימים ועדות לחמש שנים, ולפעמים גם לא מעבירים בסוף את הכסף. וחינוך זה לא רק כסף. זאת קביעת עדיפות עליונה לתחום הזה, כמדיניות. היום הכל זה שאלה של כסף. מי מהנבחרים שלנו בכלל מנסה להשוות את חשיבות החינוך לחשיבות הביטחון?

ולכן הקמת את תנועת "הכל חינוך"?

בהחלט. זאת הסיבה. כשהקמנו את התנועה, רק לפני כשנתיים, העמדנו אותה כך שסביבה יפעלו - וזה כוחה העיקרי - אנשים שאינם פוליטיים, אנשי אקדמיה ועסקים, אנשים טובים שעוסקים בתחום החינוך, אנשי המגזר השלישי, נציגי מורים ורשויות מקומיות. כל אלה הבינו ופועלים כדי שהחינוך בישראל יעלה ליגה, ויהיה מה שהוא צריך להיות.

ומה תכנה כהישג שלכם?

אנחנו לא נרפה עד שממשלת ישראל תגדיר מהי אחריות המדינה לחינוך ותגדיר מה הוא בית ספר מוכר, שיזכה לתמיכה מתקציב החינוך המוגדל. לא נרפה עד שתהיה חלוקה נבונה של הכספים לחינוך בין הרשויות מקומיות למשרד החינוך. לא נרפה עד שכל תלמיד בישראל יידע אנגלית, ילמד חשבון ויידע לעבוד עם מחשב. עד אז אסור להירגע, אסור לשבת בשקט.

ומה מייחד את התנועה שהקמת, מאלה שהנהיגו בעבר ומנהיגים כעת את המדינה?

אנחנו קבוצת אנשים, שהחלטנו שהסכמים קואליציוניים לא יהיו עוד מכשול לקידום מערכת החינוך, שהיא הדבר החשוב ביותר לעתיד המדינה. הגדולה שלנו היא

"העניין פשוט מאוד. חברה משוסעת עם פערים גדולים, כמו שלנו, וחברה שלא תהיה חלק מהעולם המערבי - אין לה זכות קיום פה: חד וחלק. אנחנו צריכים להיות חברה משכילה, ששייכת לעולם המפותח והמתקדם. היינו כל כך גאים שצירפו אותנו לארגון הכלכלי היוקרתי OECD, אבל איך נהיה גאים אם אנחנו מבין מדינות הארגון ברמת החינוך ובממדי העוני? זה כבוד?"

אין ספק שהאוניברסיטה הפתוחה היא משהו מיוחד מאוד מאוד.

במה הדברים אמורים?

אני מתבייש להודות בכך היום, שרק אחרי שנישאת האוניברסיטה, הפרופסור חגית מסר-ירון, שוחחה עמי, עם מינויה לנשיאה, הבנתי עד כמה האוניברסיטה הפתוחה חשובה למערכת החינוך בישראל. חשיבותה היא אדירה בתרומתה לחברה בישראל, לחינוך ולהשכלה של כל אחד ואחד מתושבי המדינה החפץ להשכיל וללמוד.

אתה יכול לפרט?

בוודאי. העובדה שאדם בן 30, שנולד למשפחה לא משכילה, שלא זכה להשיג תעודת בגרות, ושכל מוסד אחר לא היה מתקבל - יכול להתחיל ללמוד באוניברסיטה הזאת, בלי מבחני כניסה ובלי דירוג פסיכומטרי תחרותי, ומקבל בסופו של דבר תואר ראשון, ששווה לא פחות מתואר בכל אוניברסיטה אחרת - זאת הגדולה של האוניברסיטה הפתוחה. ויש לה עוד יתרונות רבים!

והם?

מי שמקבל תואר ראשון מהאוניברסיטה הפתוחה יכול להתקבל כיום להמשך הלימודים בכל אוניברסיטה גם בארץ וגם בחו"ל, מבלי שהיו לו תעודות קודמות וללא צורך בבחינות נוספות כלשהן, לפני שיתקבל למוסד האחר. היתרון העצום הוא גם בזה שבגלל השיטה המיוחדת של האוניברסיטה הפתוחה מתאפשרים לסטודנט, ובעיקר אם הוא מבוגר ובעל משפחה, לימודים מרחוק. כך הוא יכול לגדל משפחה, לשרת בצבא, לשהות תקופה מסוימת בחו"ל וללמוד משם או לעבוד בארץ - וגם ללמוד, להשכיל ולהשיג תואר אקדמי מכובד. איפה יש עוד כדבר הזה? באיזה מוסד בארץ? כך, מבלי שיהיה מחויב להגיע בצורה מסודרת מדי יום ללימודים, כל ישראלי יכול לרכוש כאן השכלה ולקבל תואר במיגוון של מקצועות. זאת הגדולה של האוניברסיטה המיוחדת הזאת, ולכן הסכמתי לכהן כנשיא אגודת ידידיה, ויש לה באמת הרבה ידידים.

יש בישראל אפליה כמעט בכל תחומי העולם העסקי

ואולי על האוניברסיטאות האחרות לאמץ את שיטת האוניברסיטה הפתוחה? הן לא יכולות, לצערן. אין להן מספיק מקום, יש להן הגבלה כמה סטודנטים הן יכולות לקלוט לכל מקצוע, ולכן הן דורשות בגרות, מבחן פסיכומטרי ובחינות כניסה שונות. אוניברסיטת תל-אביב, למשל, חייבת להחליט על כללי ההגבלה של קבלת הסטודנטים שלה. היא לא יכולה לקלוט את כולם. לעומת זאת, האוניברסיטה הפתוחה אינה מוגבלת, וגם אם ישנו ביקוש גבוה למקצוע מסוים, אין בה מגבלה על מספר הסטודנטים, והיא למעשה תקבל כל אחד. ברור שהסטודנט יצטרך להוכיח במהלך לימודיו ובבחינות שהוא אכן השתלב היטב בלי-

שאנחנו א-פוליטיים, לא ליכוד, לא עבודה, לא קדימה. רוב העם חושב שזה מה שצריך לעשות, בלי שום עניין בפוליטיקה - לקדם את החינוך בישראל, שיתקבלו כאן בארץ הזאת החלטות של הרוב ולא של המיעוט. אנחנו מעדיפים לצאת לרחוב דרך התקשורת, כמו בריאיון הזה לעיתון מנהלים, ולהשפיע על אנשים שהם בעצמם משפיעים בציבור הישראלי. המיוחד אצלנו הוא שכל האנשים שתורמים מזמנם לתנועה ולמטרותיה עושים זאת בהתנדבות, על חשבון הזמן שלהם. איש לא חייב אותם לעשות למען החינוך בישראל. הם מבינים את החשיבות הרבה שבדבר ולכן הם פעילים בתנועה שלנו.

ומה אתה אומר לאלה שלא מבינים?

העניין פשוט מאוד. חברה משוסעת עם פערים גדולים, כמו שלנו, וחברה שלא תהיה חלק מהעולם המערבי - אין לה זכות קיום פה! חד וחלק. אנחנו צריכים להיות חברה משכילה, ששייכת לעולם המפותח והמתקדם. היינו כל כך גאים שצירפו אותנו לארגון הכלכלי היוקרתי OECD, אבל איך נהיה גאים אם אנחנו במקום האחרון - ממש האחרון - מבין חברות הארגון, ברמת החינוך ובממדי העוני. זה כבוד?

בארגון הסכסס אנחנו עלולים להיות מבווישים

אבל, אולי המצב לא כל כך גרוע. יש לנו לא מעט חתני וכלות פרס נובל, יחסית לגודל אוכלוסיית ישראל, וגם לנו יש עשירונים עליונים, גם בהשכלה.

אז אני אומר את זה כך: גם חמישה האחוזים העליונים בילדי ישראל מצויים במקום הרביעי מהסוף בארגון ה-OECD. גם העשירון העליון שלנו הוא במקום נמוך מאוד. באמת שאין לנו במה להתגאות. כשאנחנו בארגון כה מכובד, אבל בנתונים רבים במקום האחרון, אנחנו נהיה מבווישים מאוד. זאת גם סכנה ביטחונית, כאשר יש לנו מיליארד ורבע מוסלמים מסיבינו. אם לא נהיה חלק מבוסס בתוך העולם המערבי, בצד התרבותי והחינוכי - לא נחזיק כאן מעמד. ממש כך.

אתה מכהן כנשיא אגודת ידידים של האוניברסיטה הפתוחה. מה הוא ייחודה בעיניך?

דב לאוטמן מחייך חיוך רחב, ודומה שהוא מרוצה מכך שעברנו לנושא חיובי יותר, מבחינתו. כאשר סיפרתי לאחדים מאנשי הסגל באוניברסיטה הפתוחה כי אני בדרכי לראיין את דב לאוטמן, כולם הבהירו לי שאני עומד לפגוש אדם שמשמש מאוהב במוסד הזה. וכך היה. דב לאוטמן: ייחודה של האוניברסיטה הפתוחה, המוסד האקדמי הגדול בישראל, הוא במתן האפשרות לכל אדם בישראל לרכוש השכלה. רמתה האיכותית היא ללא ספק בכמה דרגות מעל למערכת החינוך הציבורית. בהחלט יש גם מקום לשיפורים באוניברסיטאות ובמכללות בישראל, אבל אם תקציבנו מוגבל - צריך קודם כל להוציא יותר על החינוך הציבורי. מבין האוניברסיטאות,

"העובדה שאדם בן 30, שנולד למשפחה לא משכילה, שלא זכה להשיג תעודת בגרות, ושכל מוסד אחר לא היה מתקבל - יכול להתחיל ללמוד באוניברסיטה הפתוחה, בלי מבחני כניסה ובלי דירוג פסיכומטרי תחרותי, ומקבל בסופו של דבר תואר ראשון, ששווה לא פחות מתואר בכל אוניברסיטה אחרת, זאת הגדולה של האוניברסיטה הזאת"

תרשים 1 < הוצאה לתלמיד בדולרים לפי שלב החינוך

על-יסודי		יסודי		גן (מגיל 3)		
OECD	ישראל	OECD	ישראל	OECD	ישראל	
5,294	5,115	3,940	4,135	3,585	3,094	1998
7,276	6,066	5,832	5,192	4,741	4,278	2004
7,804	5,495	6,252	4,699	4,888	3,650	2005
8,006	5,858	6,437	4,923	5,260	3,803	2006
8,267	6,028	6,741	5,409	5,447	3,834	2007

תרשים 2 < שכר שנתי של מורים בדולרים (2008)

יחס בין שכר מורה יחס בין שכר מורה בעל 15 שנות ותק לתמ"ג לנפש	יחס בין שכר מורה בעל 15 שנות ותק לשכר בעלי השכלה שלישונית במשק, גילאי 25-64	אחרי 15 שנות ותק	שכר התחלתי	
0.73	0.49	19,868	18,199	ישראל
0.94	0.60	44,172	35,999	ארה"ב
1.16	0.77	39,426	28,949	OECD
1.25	0.93	46,096	33,153	אוסטרליה
אין נתון	אין נתון	אין נתון	אין נתון	קנדה
1.16	0.85	42,308	37,449	דנמרק
1.07	0.87	38,217	29,386	פינלנד
2.01	0.82	54,569	31,532	קוריאה
1.42	0.97	38,412	25,964	ניו זילנד
1.36	1.12	42,796	37,172	ספרד

העולם העסקי. לצערנו, האפליה היא כלפי ערבים, נשים, עולים. אנחנו פועלים לצמצום האפליה הזאת. בעניין אחר, אנחנו מבצעים בימים אלה פרויקט עם הדרוזים, מעניקים להם לימודי אזרחות, אהבת הארץ ומכינות לשירות הצבאי. אנחנו מנסים לשלב מורים ערבים ללמד בבתי-ספר יהודיים, לאו דווקא ערבית, וזה מאוד מאוד קשה.

אתה עוסק הרבה גם בסיוע למחקר המחלה הקשה שממנה אתה סובל. כמה אנשים סובלים ממנה בישראל כיום?

בישראל יש 600 חולים, ובכל שנה מצטרפים 120 חולים ו-120 מתים, לצערנו. בעולם יש, יחסית למחלות אחרות, מעט מאוד חולים, כמה מאות אלפים ואולי מספר מיליונים, ב-ALS. לכן לא היה כדאי עד היום למפ-

מודים וראוי לקבל תואר אקדמי. **אולי האוניברסיטה הפתוחה תוכל ללמד עוד מקצועות, שהיא לא מלמדת כיום?** ברור שהאוניברסיטה תוכל לפתוח קורסים ברוב המקצועות, אך יהיה צורך קרוב לזווי בקורסים מסויימים להוסיף מעבדות.

מהי מהות קרן לאוטמן שהקמת?

למעשה יש לה שתי מטרות עיקריות: קידום החינוך ודו-קיום בישראל. יש לנו פרויקטים שונים בתחומים האלה. אנחנו עוסקים, למשל, בהעשרת כושר הניהול של מנהלי בתי הספר. אנחנו עוזרים לאקדמאים למצוא תעסוקה. אנחנו פועלים נגד האפליה.

במה יש אפליה בעיקר?

יש בישראל, לצערנו, אפליה נוראית כמעט בכל תחומי

נשיא האוניברסיטה הפתוחה, פרופ' חגית מסר-ירון, בחברת דב לאוטמן, חתן פרס ישראל

התחלנו רק לפני כשנה וחצי, וכבר שבע אוניברסיטאות בישראל משתתפות במחקרים. אין עוד שום תרופה למחלה שממנה אני סובל. לא יודעים אפילו ממה היא נגרמת. המחלה שבה חליתי היא מחלת עצבים שפוגעת בשרירים רצוניים. רק הראש לא נפגע ממנה, אך הנשימה כן נפגעת בסופו של דבר, ואז נגזר על החולה למות. כאשר אני חליתי, לפני שמונה שנים, כמעט שלא היה חוקר בעולם שהתעסק בזה. אנחנו הבאנו לכך שכיום יש בישראל בלבד 20 חוקרים. גם בארה"ב יש התעוררות בתחום המחקר של המחלות האלה.

יש פרופסור שחי כבר 42 שנה עם המחלה הזאת

ספר לי איך אדם עסוק, פעלתן, איש ציבור ואיש עסקים כמוך, נאבק במחלה הנוראה הזאת. דב לאוטמן מביט בי בעיניו היפות, ודומה שהוא כלל לא נבון מהשאלה. הרי אינני הראשון לשאול אותו כיצד הוא מתגבר על המחלה, אך בריאיון לעיתון מנהלים, כך לדברי, הוא מבקש להבהיר עניין חשוב מאוד, לדעתו: אין עדיין תרופה ומזור למחלה הארורה הזאת. אבל

עלי תרופות ולמומחים לחקור לעומק את המחלה, כדי למצוא תרופות להקלתה ולמניעתה.

ואיך אתם מסייעים כיום בתחום הזה?

הקמנו קרן למחקרים, שבה יש כבר 42 מיליון דולר. אפילו הממשלה שלנו נתנה 12 מיליון דולר. תורמת אמריקאית נתנה 17.5 מיליון. אני נתתי חלק, וגם עזרתי באיסוף 5 מיליון דולר מתורמים ישראלים שאיכפת להם. זה סכום שמספיק, לפי שעה, למחקר המחלות הקשות. ומה הבעיה בעצם?

הבעיה היא מודעות. המדובר במחלות לא אטרקטיביות מספיק למפעלי התרופות, למרות שאני אומר כאן היום שאם יפותחו תרופות, יכול להיות גם פה מחזור של מיליארדי דולרים. מה שאנחנו מבקשים כעת זה לקדם את המחקר ולהביא בסופו של דבר לפיתוח תרופות למחלות אלצהיימר, פרקינסון, טרשת נפוצה, ALS, מחלת ניוון שרירים על כל סוגיה, ובעצם מחלות שלא היה כדאי, בשל המיעוט היחסי של החולים בהן, לעסוק במחקר מעמיק לגילוי תרופות להבראת הלוקים בהן ואף למניעת התפשטות המחלה.

ואיך נעשה המחקר?

"אין עדיין תרופה ומזור למחלה הארורה הזאת. אבל אני מצאתי תרופה נפלאה, שתמיד ידעתי על קיומה - להיות עסוק כל היום. אני נוטל את התרופה הזאת בשבע וחצי בבוקר והיא מועילה עד חצות הלילה. אין לי אפילו שעה פנויה אחת ביום. העבודה הזאת, מהשכם בבוקר ועד לחצות הלילה, שומרת לי על איכות החיים ואפילו מהווה תרופה. עובדה שאני חי כבר ארבע שנים מעבר לתוחלת החיים של המחלה הזאת"

בעצם, כי אין פגיעה בעצמאות שלי. הראש לגמרי לא נפגע וידיים משותקות לא פוגעות בעבודתי. יש אנשים טובים שעוזרים לי. הם כותבים בשבילי, עוזרים לי לאכול, ואפילו מגרדים לי באף כשצריך. אני לא מתלונן. אני רק רוצה לחיות עוד כמה שנים טובות, כי יש לי עוד הרבה מה לעשות ומה להספיק בתחום קידום החינוך.

פגישתנו תמה. כמו שעון, דב לאוטמן ממשיך לפגישה הבאה. מעמותת החינוך לקרן לאוטמן וחזר חלילה. משרד הקרן שוקק חיים. אנשים נכנסים, אורחים מחו"ל באים לשיבה. מחנכים מתעניינים בפרויקט לקידום תלמידי בתי ספר יסודיים. והכל מבקשים לפגוש "רק לכמה דקות" את דב לאוטמן. הלוואי שיהיו לו עוד מיליוני דקות כאלה. למענו - ולמענו. &

אני מצאתי תרופה נפלאה, שתמיד ידעתי על קיומה - להיות עסוק כל היום. אני נוטל את התרופה הזאת בשבע וחצי בבוקר והיא מועילה עד חצות הלילה. אין לי אפילו שעה פנויה אחת ביום (וכותב שורות אלה יעיד: הריאיון מתבצע חודש לאחר שביקשנו למצוא תאריך פנוי ביומנו של דב לאוטמן). העבודה הזאת, מהשכם בבוקר ועד לחצות הלילה, שומרת לי על איכות החיים ואפילו מהווה תרופה. עובדה שאני חי כבר ארבע שנים מעבר לתוחלת החיים של המחלה הזאת. ויש לי עוד דוגמה זאת: פרופסור הוקינס, שחי כבר 42 שנה עם המחלה הזאת.

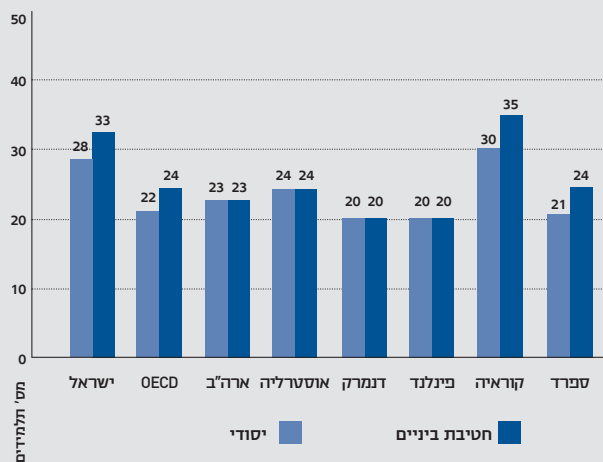
לא אנשים רבים במצבך ממשיכים לעבוד בקצב שלך. במה המחלה בעיקר מפריעה לך? תשובתו של מר לאוטמן מדהימה: היא לא מפריעה לי

למה הוקמה תנועת "הכל חינוך"?

ישראל מפגרת כמעט בכל תחום בחינוך: בשכר המורים, במספר התלמידים בכיתות ובהוצאה לתלמיד / גד ליאור

בממוצע במדינות ה-OECD. ההוצאה לתלמיד בבית ספר על-יסודי מגיעה בישראל ל-6,028 דולר, לעומת 8,267 דולר במדינות ה-OECD. וגם: שכרו ההתחלתי של מורה בישראל לשנה הוא 18,199 דולר, לעומת 35,999 דולר בארה"ב, 37,172 דולר בספרד, 31,532 דולר בקוריאה, ו-28,949 דולר במדינות ארגון ה-OECD.

תרשים < 3 השוואת צפיפות - מספר התלמידים בכיתה

חתן פרס ישראל, דב לאוטמן, מתגאה בעיקר ב"בייבי" שלו: "הכל חינוך", תנועה ציבורית רחבה ובלתי-מפלגתית, שהקמתה הפכה את האיש המיוחד הזה, חרף מחלתו הקשה, לאדם מאושר. "הכל חינוך" כוללת כיום כבר אלפי חברים, ביניהם מורים ומנהלים, סופרים ואנשי רוח, אנשי עסקים, פעילים בארגונים חברתיים, ראשי אוניברסיטאות ומכללות, ואנשי אקדמיה בולטים בתחום החינוך ממגזרים שונים של החברה הישראלית. מטרת התנועה היא לפעול למהלך משמעותי ומתמשך של שיפור החינוך בישראל, שינוי וצמיחתו, והעמדתו בראש סדר העדיפויות הלאומי. יו"ר התנועה הוא דב לאוטמן, ולצידו מכהנים בהנהלתה שלמה דברת, אבי נאור, פרופסור נמרוד אלוני, פרופסור חגית מטר-ירון, שמואל אבואב, אלי אללוך, אליעזר שקדי, ד"ר חאלד אבו סאבה ואחרים. מנכ"ל התנועה הוא הרב שי פירון.

ומה הביא להקמת התנועה?

הנה כמה נתונים: בשנת 2040, אם תימשך המגמה הנוכחית, ילמדו במגזר החרדי והערבי 78% מהתלמידים בבתי הספר היסודיים, לעומת 14% בזרם הממלכתי. לכן תובע דב לאוטמן שבכל מוסדות החינוך ילמדו את לימודי הליבה, וגם לימודי חול, כמו מתמטיקה, אזרחות, אנגלית ומחשב.

בישראל הכיתות הן הצפופות ביותר בקרב מערכות החינוך במדינות המתקדמות. למשל: 33 תלמידים בכיתה חטיבת ביניים בממוצע בישראל, לעומת 20 תלמידים בפינלנד ובדנמרק ו-22